

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz horáva

Egész évre	16 frt.
Félév	8 „
Negyedévre	4 „
Egy évre helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

EÖFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politika és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama második évnegyedére.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre	16 frt
Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy évre	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélyszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe küldendő.

Nyecz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet“ kiadója.

Legd. gr. Teleki Domokos

Született 1810-ben. Meghalt 1876. május 1-sején.

Ismét gyász a gyászoló országnak, ismét egy család sokat vert házára. Legd. gróf Teleki Domokos ma éjjel 1 órakor megszűnt élni. Egygyémántiszta jellem lángoló hazafisszággal, hazafisság tündöklő tehetséggel és a tehetség iradhatatlan tevékenységgel párosulva kereste a halál óráját a derék férfi elhunytában.

Vanak dicső napok a nemzetek életében, de a történelem lapjain végig tekintve minden nemzetnek legszebb napjaként az ébredés napjait látjuk följegyezve. A napok, midőn milliók eblében új élet, új világ kezd megnyílni; kitérésnek indul a vér, erő száll egy nemzetbe minden tagjába, lángoló tüzet kap a szem elmerengve tekint egy dicsőbb jövőbe. A tünök erejét éri ilyenkor egy nemzet magában fölbúdvén s ha akadályok torlódnak a szép úl elé, melyet magának kinevezett, földet rendítő árvél tör rajta keresztül. Ah! az ébredésnek fenséges napjai voltak azok, melyeket a magyar nemzet 1825-től 1848-ig lelt. A tisztet és hódolat környezte és fogja környezni azon férfiakat, kik e szép napok alatt a nemzet vezérkarában szerepeltek. Vajmi kevesen vannak már ők, a férfiak, kiknek min-

denike, a multak egy-egy élő krónikája! Egyenként ide hagyják ezt a nyomorban vergődő országot, ime ma is eltávozott tőlünk egy, gr. Teleki Domokos személyében.

Néma fájdalommal nézünk az elhunyt után s a csapások sulya alatt kételkedve kérjük, ha neki van-e jobb dolga, ki eltávozott, vagy nekünk, kik ide len maradtunk?

Ki ne emlékeznék csak a legutóbbi erdélyi országgyűlésen és az ezt követő budapesti országgyűléseken a szikár, őszbevegült öregre, ki ideges mozdulatok közt sietett egyik padból a másikba s telepedett le hallkürtőjével közvetlen az egyes szónokok szomszédságában, hogy kivehesse, az illető mit beszél. Végtelen süketsége roppant terhére volt s nyughatatlanság volt egész lényének kinyomata, hogy nem tehet e természeti baj miatt úgy és annyit, mennyit tenni kívánt és a mennyire fényes tehetségénél fogva képesek érezte magát. Sér-tette sokszor a tévedés, melybe e hiba keverte s ezért a legutóbbi években inkább a hallgatag történelmi okmányokkal társalkodott.

Ha az országgyűlésen szólt, beszédét akadozva kezdte, szinte féltünk, hogy nem tudja elmondani mondandóját és segítni szerettünk volna neki, de ha beszéde folyamában felmelegedett, az első rendű parlamenti szónokot láttuk benne s lebilincselte figyelmünket, le kivétel nélkül az egész országgyűlést. A mit mondott, mindig eredeti, új eszmékben volt gazdag, biggadság, igazságosság, emberszeretet lengte át minden szavát. Gyűlölte az önzést, „protectiont“ s a hová csak elérhetett keze, áldásos nyomatok hagyott maga után. Szóval ő elsőrangú tetőtől talpig lelkiismeretes államférfi volt, kinek élete, különösen az erdélyi részek és az unio történetével a legbelsőbb kapcsolatban állott. A Teleki-család is, mely annyira nagy férfival ajándékozta meg a hazát, talán legöregebb, de mindenesetre legnagyobb élő tagját veszítette el benne s a családdal együtt gyászol érette, a legnagyobb vesztes fél: a haza.

Legyen a föld könnyű a nemes munka után nyugalomra tért hamvak felett!

Az elhunyt életrajzi adatait a következőkben foglaljuk össze:

Gróf Teleki Domokos szül. 1810. Marosvásárhelyt, Erdélyben. Korán elvesztvén derék atyját, ki mint jeles közhivatalnok, tudományos férfi, s buzgó emberbarát tünette ki magát, s kivált az 1817-i éhségkor nagy áldozat-készséget tanusított, növeltetésének egész gondja anyjára hárult. Az özvegy kegyeletből férje elvei szerint nevelteté gyermekeit. A fiatal gróf már 11 éves korában a nagy-enyedi főiskola növendéke lön, s mind végig köznevelésben részesült, mi élénk hajlamot fejtett ki benne a közügyek iránt. — Az enyedi főiskola akkori híres tanárai Köteles, Hegedüs,

hogy alakja plastikai egészssé kidomborítva mint- és tanulmányképül szolgáljon az utódok számára! . . .

A tanodák történetében fő tényezők ugyan rendszerint a tanárok; azonban az anyagi helyzet sem áll teljességgel a számításán kívül, sőt a kettő egymással karöltve eszközli az intézetek folytonos emelkedését vagy sülédését. Hogy tanodánk, gazdag testvére a fehérvári később enyedié vált collegium mellett, nem csak megállhatott, de az Apáczai korszak után, vele folyvást versenyezhetett, kivított előnyéből mit sem veszítve még akkor is, mikor egy másik versenytárs a Sáros-Patakról kiküldözött fényes multu intézet Fehérvárra betelepedett s egyszersmind Udvarhelyt is fűtanoda emelkedett — e sikert, tanárai érdemén kívül, nemes lelki nagyjaink buzgó anyagi pártolásuknak köszönheti.

Ezek közt fejedelminket láttuk eddig első helyen tündökölni: Báthorin kezdve a Rákócziakig, kiknek egyházaink és tanintézetaink pártolásiában kiválólag méltó utódai, Barcsan kívül a két Apafi. A fejedelmek után anyagi erejük s befolyási buzgalmuk mértékéhez képest következnek nyomban országunk nagyjai kik fejedelmi példányaik után nem csak hazai tanintézeink szellemi és anyagi támogatása által, hanem tanpályájukat végzett jeles ifjaink külföldi egyetemeken kiképeztetése által is igyekeztek terjesztetni a műveltség és tudomány világát. Az Apáczai-Album 66-ik lapján kezdve bejegyzett pártfogók közt első helyen ta-

Szász Károly nagy hatással voltak reá, különösen Szász, ki majd a hazai történetet, majd a jogot tanítva, az erdélyi viszonyok tönkelegébe új világot gyújtott s mintegy vezére lön az ifjabb nemzedéknek.

1829-ben végezve iskoláit, tanulmányait az erdélyi királyi táblán Maros-Vásárhelyt folytatta, majd 1830-ban a magyar országgyűlésen, mint távolléti követ jelent meg, anyja részéről. Az arisztokrat szókások szerint ekkor kellett volna külföldre utaznia, azonban néhány hetet Pesten töltvén s megismerkedvén Széchenyivel, ki a lelkes ifjút barátságára méltatá s eszméi iránt lelkesüléssel tölté el, fölhagyott szándékával. Pesten, az élénkült politikai és irodalmi élet központjában, kezdé magát képezni közpályára. Két évet töltött itt, mint joggyakornok és Pestmegye tiszteletbeli jegyzője.

— Szabadabb perczeit a költészetnek szentelte s néhány költeményt bocsátott közre a Helme-czy „Társalkodó“jában, melyek nemes és honfias érzelmeket lehelnek. Első politikai fellépése az 1832/3. követválasztó pestmegyei közgyűlésen történt. Ugyanis a választás szavazatra bocsátatván, József nádor a személyeket „candidatio“ szóval jelölte ki. Teleki e kifejezésben sérelmet látott és szavazatát nem a kijelölt, hanem egészen más személyekre adta, melyet aztán a szavazatszedő bizottmány mellőzött. Teleki a nádor jelenlétében panaszt emelt a szabad választás ily korlátozása ellen. A gyűlés s nádor megértvén a célzást, szavazata főlvetélt rendelte. Azoban Teleki politikai pályájának színhelye mindvégig nem annyira Magyarország, mint Erdély volt. Visszatérvén Erdélybe, az 1834-i országgyűlést megelőző mozgalmakban tevékeny részt vett, s a gyűlésen mint Küküllőmegye követe jelent meg. Érezvén a pártok, különösen pártja szükségét, állandóan az alkotmányos ellenék soraiban küzdött, a nélkül, hogy meggyőződését mindenben alá rendelte volna. Hatása nem csak a vitákra terjedt ki, hanem az országgyűlési munkálatokra is. Bár erre ellenzéki volt, mindig becsülte az ellenfél, mert nem voltak önző melleskes céljai s a köztviták élességét nem vitte át a magán életbe. Az 1837-i országgyűlésen újra mint Küküllő követe jelent meg, az 1841-ben pedig, mint kir. hivatalos. Sok részben munkásságának tulajdoníthatni azon párt árnyalat létesítését, mely a pusztá sérelmi mezőről a reformok felé hajlott s kivított néhány a nép sorsán könnyítő urbéri czikket. — Ugyan ez országgyűlésen az ellenzék jelöltjei a kormány pártok ellenében többségre jutván, az urbéri bizottmány tagjai közzé nevezetett ki. Külföldi utazásából (1844.) visszatérve, melyet a népvélelt és földmívelő viszonyok megismerésére végett tön, mint jurnalista lépett föl. Miután a „Pesti Hírlap“-ba és „ErdélyiHíradó“-ba több vezérczikket írt, ez utóbbinak 1845-ben

láljuk 1668-ban Losonczy Bánffy Dénes fejedelmi tanácsost tiz alumnus segélyére adományozott 200 fti összeggel évenként. Ugyanezen kegyes pártfogó adományából 1661-től fogva kapta intézetünk a gyalui vár terményüzemét. — Utána jön Teleki Mihály 5 alumnus segélyére alapított 100 fti évi adománya; Rhédei Ferencz, 4 alumn. számára rendelt évenkénti 80 frtya s Wesselenyi Pálné Beldi Zsuzsánna alapítványa.

Apafinak köszönjük a 10 ifju számára rendelt évenkénti 200 fti alumniumon kívül nyomdánkat, melyről az eredetiben meglevő fejedelmi adománylevél kelt 1672-ben.

Az ifju Apafi az atyja által alapított 200 fti alumniumot tiz évi szünet után kinevezetti s ujból folyóvá teszi s intézkedik a máramarosi aknákból járt úgynevezett „isten sója“ kárpótlása felől.

Ez időben könyvtárunk is annyira növekedett, hogy örről is kellett gondoskodni. Első könyvtárnokul Kurtány Józsefet találjuk följegyezve, a ki e hivatalt 1696 előtt viselte.

IV. Fejezet.

A XVIII. század.

1728-ban az idők mostohasága miatt két tanszékre szorult intézetben állandósítva lön a harmadik tanári állomás s rá nem sokára 1733-ban 4-dikül a jogi tanszék, melynek felállításában az elsőseg dicsősége collégiumunkat, az örök hála pedig ismét az iskolánk történetében nagy nevű Bánffy-család egyik érdemes tagját Györgyöt, a kormányzó fiát, tanodánk lelkes főgondnokát illeti, a ki 20.000 frtot ajándékozott a nevezett czél létesítésére.

vezetője lett és számos czikkal gazdagítá az urbért, tagosítást, uniot s más napi kérdéseket illetőleg. A társulatok ügyeiben munkás részt vett, s különösen a köznevelés javításában tün-tetett ki nagy buzgalmat. 1847/8-i erdélyi országgyűlésen vezetője volt azon pártnak, mely szabadelvű urbért akart kivívni s a szabad földet is indítványba hozta. Miután az ő s pártja törekvése sikertelen lön s az országgyűlés igen csekély engedményű urbért fogadott el, az ellenzék egy általa szerkesztett óvást tett magáévé, melyet ő később emlékirattá alakítva, személyesen nyújtott be a birodalmi ministerekhez. 1847. végét és 1848. elejét a magyar országgyűlésen töltötte, majd részt vett az 1848-i erdélyi országgyűlésen, később pedig a nemzeti gyűlésen, mint Küküllő követe, de egészsége megromlása, különösen idegrendszere elgyengülése miatt csakhamar visszavonulni volt kénytelen.

Azon idő alatt, míg az absolut uralom az erdélyi részeknek a Reichsrathba való tere-lésén fáradozott, folyton nagy erélyt fejtett e törekvés ellen. Tagja volt az erdélyi 65-ik évi országgyűlésnek, s a későbbi magyarországgyűléseknek a legutóbbit kivéve. A deák-párt az erdélyi részekben vezérférfiának tekintette, s mint ilyent tisztelte. Lapunk alapítására óta sok alkalommal volt szerencsés czikkeit közölni, s legutolsó politikai czikke a „Kelet“ mult évi 70-ik számában „Főispánaink“ czim-mel saját neve alatt jelent meg. A tudományos iro-dalom is nem egy munkát köszön avatott to-lának, a „Hóra világ“ s több a Budapesti szemlében s más folyóiratokban megjelent mű-vével. Az egyház-politikai működés kiváló har-czosai legelső sorában látta mindvégig, Előbb, mint patronus, majd mint több fűtanoda és egyházmegye, utóbb, mint egyházkerületi fő-gondnok folytonosan tagja volt az erdélyrészi reformált egyház törvényhozó testületének s nem-csak szóval, hanem tettel szolgálta folyvást egy-házát, felekezettét s különösen a tanügyet.

Az utóbbi években gazdaságának, a tudományoknak s a protestáns egyház érdekeinek élt. Mint egyházkerületi és iskolai gondnok, nem csak buzgalmat, hanem áldozatkészséget is tanusított. A székelvudvarhelyi és maros-vásárhelyi középtanodákat az ötvenes években ezerekre menő alapítványokkal gazdagítá. A „Pesti Napló“-ba és „Kolozsvári Közlöny“-be, később a „Kelet“-be számos czikket írt, részint neve alatt, részint névtelenül. — Mióta a poli-tikai pályáról visszavonult, történelmi tanulmányok-kal foglalkozott, mely munkái most halála után alkalmasint napvilágot fognak látni. Ugyanezen években a t. akadémiának igazgató-választma-nya tagjává választá.

E tények legjobban jellemzik gr. Teleki Domokost s oly hazafit mutatnak fel, ki te-hetséget és helyzetet minden körülmény közt a közjóra használt. Vajha sok ilyen magná-

E négy rendes tanszékhez egy 5-dik is járult 1779-ben a termény- és földrajz, meg a né-met nyelv tanítása végett. Ennek felállításá által gr. Székely Ádám, Kádár Móses és Pata-ki István nevei lönnek megörökítve évkönyveinkben. Ezekhez csatlakozik egész hosszu sora azon jöltevőknek, a kik a szegényebb ifjak segélyére, jó igyekezetű tanulók vizsga alkal-mával leendő megjutalmazására, correpetitor deákok számára, szegényebb nemesek és papok gyermekei, deákok szolgái segélyezésére, a könyv-tár gyarapítására, a deákok élelmezésére pénz és gabona alapítványokat tettek.

Ez időszakban keletkezett számos, habár néha töredékesen és megszakításokkal vitt tár-könyveink s egyéb irományaink kötetekre me-nő adatokat szolgáltatna tának e kor történel-méhez, a miket azonban én ez alkalom szük-körü tervéhez igénybe nem vehettem, iskolánk majdnem egészbe mellözött eddigi multjának ki-áltó szükségéi mellett.

Befejezésül hadd álljanak itt némiiek a XIX-dik század első feléről.

Tanodánk épülete a mult század végén rommá lett. Az 1798-ik nagy égés épen akkor hamvasztotta el, mikor másnap a tanodai óv kezdetét vette volna. A beseregülő ifjuság ide érkezettek egybeomlott kormos flákat s füstöl-gő ászkából talált az iskola-, templom-, nyom-daépület, tanári és paplakok helyén. Enyomor daczára, a menhely nélkül maradt ifjuságot észlelengeni nem engedték; a tanárok megkér-ték a felekezetünkhöz tartozó buzgóbb polgárokat a deákok befogadására s a tanítás megkez-dődött az árvak házában.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bőlyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oepelik Alajos Stadt Stabenbastei Nr. 2. (Eck-haus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapesti szervitátor 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józseftér 10. sz. 1 emelet

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

sunk volna! — Mennyire erősödnék azon kö-telék, mely a magyar nemzet különböző osz-tályait egymáshoz csatolja, s melynek tágulá-sát nemzeti csapásnak kellene tekintenünk.

Bel- és külpolitikánk.

Budapest, ápril 29.

(A). Most már csakugyan a végső pillanat előtt állunk. A Budapesten maradt ministerek váratlan Bécsbe hívása s azon tény, hogy az osztrákok a magyar ultimatumot nem fogadták el, minek folytán Tisza Kálmán tegnapelőtt másodikban elő-terjesztette a királynak lemondását, melyet ő felsége akkor sem fogadott el, a külön-ben is rendkívül feszült helyzetet a vég-letekig fokozták. Huszonnégy óra óta min-den pillanatban lesik politikai köraink a végeldöntést. A képviselőház csaknem tel-jes számmal a fővárosban van, a szabad-elvű kör szokatlanul élénk s a legválto-zatosabb hírek és combinatiók keringenek mindenütt. Ma az eldöntés okvetlenül be-következik s akárminő lesz az, rendkívüli jelentőséggel birand az ország jövőndobeli gazdasági fölvirágozására.

És míg a belpolitika roppant magas hullámokat vet, a külügyek terén sem ta-lálkozunk még a kívánt szélesönddel. Min-denütt hadi készülődésekről beszélnek, har-czias híreket terjesztenek s a pénzpiacz, az európai béke e biztos hővmérője még mindig nem képes csak részben is visz-szajutni a rendes és nyugodt állapotba. Ez elég bizonyítéka annak, hogy a keleti bonyodalmak alakulata egészen beláthatat-lan s a nemzetközi békére olyan követke-zményekkel járhat, a melyeket előre kiszá-mítani egyáltalán nem lehet. Olyan az, mint a tűzvész; meglehet, hogy csak ama kis kunyhót fogja elpusztítani, melyben ki-tört, de meglehet az is, hogy egy virágzó várost elpusztít és tönkre tesz. Míg a hercegovinai mozgalom elfojtva nem lesz, mindig attól lehet tartani, hogy egész Európát lángtengerbe fogja borítani.

A vesztély megvan tehát és pedig annál komolyabb alakban, mert most már kétségtelenül kitűnt, hogy azt a porta ka-tonái és pénzügyi kimerültsége folytán egy-hamar paralyssálni nem képes. Az is ké-tésgtelen, hogy békés uton a lázadók a török uralom alá visszatérni alig fognak. Hasztalanul ígérnek nekik reformokat, a török ígéreteknek nem adnak hitelt; hasz-talan ígérnek nekik pénzbeli segélyt: ők jól tudják, hogy a töröktől épen pénzt kaphatni legkevésbé. Minthogy ezenkívül a diadal is hozzájuk szegődött, magoktól, saját jószántokból a fegyvert lerakni nem fogják. Ily körülmények közt alig marad

Nagy volt a veszteség, de a nyereség még nagyobb lön a csapás után kifejtett erély következtében.

A romjaiban heverő tanoda utóbbi idők-ben szük levén az ifjuság befogadására, még 1781-ben megvetették volt egy új épület alapját oly czélból, hogy ezt a régivel egybekössék; de e vállalatot költség hiányában már 1785-ben abban kellett hagyni.

A nyomor által előidézett általános rész-vét s kétszerezett buzgalom így hozta létre e nagy épületet s ujtotta föl a körötte tátongó romokat.

Ez auditoriumot*) 1818-ban szentelték föl s Méhes Sámuel ekkor tartott beszéde meg-hatol vonásokban rajzolja a gyászcsetet s a kö-vetkező örvendetes fordulatot, melynek előidé-zésében nagyjaink nemes áldozata, tanáraink buzgalma s ezek közt édes apja Méhes György lelkes fáradozása méltólag van esetelve.

Ha nem lett volna előre feltett czélom ez órára szánt felolvasásomban e ponton tul nem terjeszkedni: következnének iskoláinknak a forradalom alatt és utáni dolgai. Megszel-lyesztetik később mások ez események kárpitját is, a melyeknek legnagyobb részére, vajha ne kellene óhajtanunk a költő szavait így alkalmazni:

„Emlékezés, mult idők leánya, Borítsd el őket fátyoloddal!“

Fekete Mihály.

más hátra, mint az, hogy a kühatalmak a reformigéreteknél valamivel hathatósabb eszközök találgatnak a nyugalom helyreállítására. Berlinben úgy látszik különösen főkapták az eszmét, hogy Ausztria-Magyarország bizasék meg Hercegovina és Bosznia katonai megszállásával.

Ez esetben a monarchia mint Európa megbízottja járna el és tetleges beavatkozását maga a porta sem ellenezné, mert hiszen ő sem óhajthatja azon állapot fenntartását, hogy katonái a sikertelen harcokban elvérezzenek s Hercegovina és Bosznia a belháború zivataraiiban tükelesen elpusztuljon. Hir szerint maga a török kormány már fel is szolította a hatalmakat a tetleges segély nyújtására; de akár történt ez, akár nem, annyi bizonyos, hogy Konstantinápolyban nem vették rosz neven, ha csapataink egy szép reggelen Boszniába vonulnának. Az angol közvélemény szintén nagyban rokonszenvez a tervvel, s minthogy Berlinben egy látszik igen komolyan akarják azt a fellázadt tartományoknak csapataink általi megszállása mindenestre nem mondható olyan eseménynek, mely egyáltalában be nem következhetik.

Minden attól függ, minő feltételek közt ajánlják a nagyhatalmak Ausztria-Magyarországnak az eszme valóságát. A monarchiára az ügy kétségkívül fontosabb, mint más államokra. Neki tehát igen hamar kell a felett határoznia, mi czélszerűbb reá nézve: az-e, ha szomszédságában olyan polgár- és fajharcz dúhög, melynek befejezését egyáltalán előre megmondani nem lehet; vagy pedig az-e, ha maga veszi kezébe a pacificatio ügyét s fegyveres erővel folytja el a tüzet, mely ha sokáig tart, egész Európát lángba boríthatja. Ha tehát a nagyhatalmak által ujabban tett azon kísérlet, hogy fegyverszünetet létesítsenek s e közben a békét visszaállítsák, ismét nem sikerül, akkor azon eszme, hogy az osztrák-magyar csapatok szállják meg a fellázadt két tartományt, actualis jelentőségre fog vergődni s valóságára a közvélemény el lehet készülve.

— **Budapestről** írják lapunknak, hogy a „magyar királyi erdélyi csendőrség“ ma, május elsejével, lép életbe. Mind a közös hadügyminiszter, mind a magyar honvédelmi ügyér kiadta a rendeletet az átadás és átvétel iránt. E szerint az összes jelenlegi állomány és szervezet mával a magyar minisztérium alá kerül s ügyei mind le, mind fölfelé kizárólag magyarul vezetnek. A mostani személyzetnek, ha e követelménynek eleget tesz, jogában áll rangját és állását megtartani s illetőleg a magyar állam kötelekbebe kebelezetni magát; ha erre nem hajlandó: a közös hadsereg kötelekbebe visszaléphet. A hivatali helyiségek czimariatai, a pecsétek, stb. magyar-nyelvűekkel helyettesítettek, valamint az öltözet és kalap is elvesztí közös-hadseregi jellegű. Az átmenet minden zökkenés nélkül történik meg, személyváltozás igen kevés lesz s így ez intézkedés egyike azoknak a keveseknek, melyekhez épen semmi kifogás sem férhet. Üdvözljük kormányunk ez újabb derék tettét.

Magyar lapok szemléje.

A „Hon“ azt hiszi, hogy a két kormány közöl, minden körülmény közt, az osztrák van előnyösebb helyzetben; mert sokkal könnyebben lehet egy parlamentet rábírn a lucrum cessans elfogadására, főleg ha az annyira kárpótolva van, mint a vámtételek által lehet Ausztria, mint követelni egy parlamenttől azt, hogy azon dandum evidenset, mely a törvényen kívül jött létre, tovább is tölje s törvénybe ígtassa. Azt mondják, hogy a Tiszakormány keresztül vihet mindent, mert erős, hogy bukása sem veszélyeztetí a parlamentarizmust. Ez igaz; de a kormánynak épen a közgazdasági kérdések szerencsés megoldásának reménye adott erőt, ez tartja össze a szabad-elvű pártot, ha ez el nem éretik, széthull az, és vele a Tiszakormány.

A „Kelet Népe“ azon véleményben van, hogy eddig alkalmazott eszközökkel, a felkelés nem csillapítható. A hatalmak collectív fellépése pedig, mely a hercegovinai brózek közt hatás nélkül maradt, Konstantinápolyban még mindég bir nyomatékka, sőt képes a porta actióját teljesen meg is bénítani. A helyzet tehát az: hogy a felkelőkkel a hatalmak sikertelenül alkudoznak, Törökországnak azonban nem engedik meg azon rendszabályok érvényesítését, melyek képesek lennének a felkelésnek véget vetni. E helyzetet pedig Oroszország teremti meg. És ezáltal Oroszország egyszersmind a helyzet urává is lett. Hosszu évek során alapított meg befolyását Montenegróban annyira, hogy e kis sziklafészek inkább orosz tartomány, mint független állam. Montenegrót pedig jelenleg védi Oroszország hatalmas karja. Törökország semmittevésre van kárhoztatva. A

hercegovinai mozgalom sorsa, most már Szent-Pétervárott fog eldöntetni, s azért csak azon óhajtatásnak ad kifejezést, vajha ezen megoldás megfelelően egyszersmind monarchiánk érdekeinek is!

A „Nemzeti Hírlap“ azt tanácsolja, hogy ha már a vámkérdést nem fektették elvi alapra, kísértések meg legalább a fogyasztási adó kérdésében az elvi alapot elfoglalni. Miután a Bécsben folyt magas politikai alkuban az osztrákok külön zsidóknak bizonyultak nálunknál, ejtsék el a pénzben való kárpótlás követelését, s követeljék e helyett azon elv elismerését, hogy „Magyarország polgárai fogyasztási adójukat Magyarországnak fizetik“ és követeljék ez elv megvalósítására egy ellenőrző vonal felállítását [Magyarország és Ausztria közt. Meglehet, hogy létrejön Bécsben a vészterhes egyezség, vagy kitor a válás, de ha még nem késő, arra kéri a minisztereket, hagyjanak fel a sikertelen kalmárik alkuval, mely méltatlan is, haszonnélküli is az országra nézve, s emelkedjenek az elvek magaslataira, ha már az önálló magyar vámtérület felállítására nem vállalkoznak, követeljék a magyar és osztrák „fogyasztási adótérület“ elkülönítését.

A „Pesti Napló“ meg van győződve, hogy a közvélemény nem fél annyira a súlyos következményektől, melyeket a bécsi alkudozások meghiusulása reánk hozhat, mintsem rettegi az állapotokat, melyek a rossz szerződésből származni fognának. E közvélemény a vámközösséget elítélte s az önálló vámtérület mellett nyilatkozott. Ha az egyezség létre nem jönne, az év végével ipso facto megszületik az önálló vámtérület, mivel a vámközösség kereskedelmi szerződés decz. 1-én felmondott. A törvény rendeletéből jutunk tehát hozzá, a miről most lemondásunkat követelik az osztrákok. Mit határoz a Bécsben ülésöz magyar kormány, nem tudja, bár gyanítja, hogy minden módon az egyezség létrehozásán fáradoz. Válságos napokban azonban minden fordulat gyorsan jögeshetik s a meglepetések gyakoriak. Egy kétségtelen: hogy az önálló vámtérület nemzeti aspiratio lett s annál jogosultabb, mert a vámközösség kudarcot vallott s csak erőszakolva vethető a nemzetre, mely egészen ellene fordult.

Bukaresti szemle.

„Romániának eltemették a Jézus Krisztust Catargi Laszkár ural és felfog támadni Beizade Mitikával“ azaz Gyika Demeterrel. Ez lett jelszava az ellenzék egy töredékének, melynek zászló-tartója a nálunk is jól ismert Öreg Csesár Bolliák. Megvan tehát a sok lárma után a mit a vörösek bizonyára nem vártak: a tábornok-minisztérium. Ezzel, kell, nem kell, most meg kell elégedni, mert a vörösek ennyi tábornokkal nem bírnak rendelkezni. Sőt jó képet kell a kardos alkotmányoskodóhoz vágni. Egyik ellenzék nagy lap, miután ő is segített Catargit leszorítani, most a tábornok-minisztériumról így nyilatkozik: „Napjainkban valamennyi európai állam csak annyit ér, a mennyire katonái képesek megvédelmezni. Reméljük, hogy eszközünk megengedik rövid idő alatt, hogy kamatostól odafor-dithassuk azt, a mit az illem jónak vélt a se-regtől lecsikarni.

Adja Isten, hogy midőn a román seregek meglesznek eszközei, meglegyen mai szerencséje is t. i. az uralkodó akarata és a tábornok erélye. Események fognak-e válni? Adja az Isten. . . . Sokan azon nézetben vannak hogy a mai hadsereg létszámát apasztani kellene. Jól van, mi meg mondjuk itten e század egyik legkitünőbb tábornokának, Bemnek a románkatonaság felőli nézetét. Bem véleménye az volt, hogy a rendes román katonaságot Európa bármelyik kitünő sorkatonaságához odaállíthatni, de a rendetlen és fegyelmeztelen, a lakhtányan nem képzett román sereg haszontalan.”

Teljesen igazat adott a 1849-iki hadjárat Bemnek és a pompierek hőies magatartása Bukarestben a Dealu Spirin a törökkel szemben, de mi a sorkatonaságot ott nem láttuk, sőt a keleti hadjárat alatt sem igen tűntette ki magát a román sorkatonaság. Most tény, hogy jobban van szervezve a román sorkatonaság, de melyik szomszéd hatalommal fogná kiállni a tűzpróbát? Hiszen az egész hadsereg alig elég akár egy pár órai harcra akár az oroszral akár velünk szemben. Törökország felé lehetne ugyan most a zavarosban halászni, de a kis Romániának mi érdeke lehetne a gyenge török uralmat az erős szláv uralommal kicserélni? Értik ezt itt is s épen ezért maga a tábornok-minisztérium is csak azon esetben vállalkoznék katonai aktóra, ha valamely idegen nagyhatalom beleavagolná. A vörösek értik csak a kalandpolitikát, hanem még ezek nyeregre ülhetnének, lássuk az új senatust, ellenzéki felfogás szerint.

„Ezen senatustnak feladata visszavetni minden fictiora alapított hitelt, feladata nemzeti bizalmatlanságot szavazni, emlékül Majoreskó miniszternek úgy az elkövetett rendtelenségeikért, mint a szándékoltakért is, azon törvényjavaslatai miatt a tanügy minden ágára vonatkozólag; feladata bizalmatlanságot szavazni Strát pénzügyérnek az államhitel csökken-

téseért; a miniszterelnöknek is rettenetes bizalmatlanságot kell szavazni, mint a ki alatt a hazai közigazgatás, a hazai alkotmány minden elve megfontatott, elerkölcstelenített, holott arra az egész ország megesküdött; végtére el kell, hogy törölje azonnal a községi törvényt. Ezek, szerintünk, a senatus kötelességei, melyet az ország az uralkodó óhajtatása szerint alkotott a kitünők közöl. Ezekután közbiztonság, általános fölfegyverkezés, tisztelt férfiai a mostani tanácsnak! . . . Sajnáljuk, hogy hiányzik ezen tanácsból néhány értelmes tag pl. Cretuleskó, Boereskó, Kontacierenó s még mások is, azonban így is mind ott van, a mi csak valami jó van, mióta alkotmányos életet folytatunk. A haza nem kívánhat ennél jobb senatust.”

A mint láthatja a t. olvasó, az ellenzék teljes bizalommal van a katoná, miniszter és az új senatushoz. Mi is bizunk mind a kettőben, az egyik rendet és fegyelmet fog parancsolni a hevesvérének, a másik, ha kevesebb kölcsönt fog is talán megszavazni, de óvakodni fog attól is, hogy blamirozással vesztessen az időt a volt miniszterekkel szemben. Ezt bizonyára a vörösek számára fogja fentartani. Gyika is nagy bojár s minden népszerűséget mellett büszke férfiú, a ki politikai ellenét legyőzi, de meg nem kívánja semmizni. Gyika soha sem volt tulzó s most legkevésbé fogja a vizet a többiek malmára hajtani.

Felhívás

Kolozsvár sz. kir. város polgáraihoz!

A városunkban közelebből dühögött tűzvész meggyőzhetett mindenkit arról, hogy ily nagy mérvű vésznek egyetlünk, tagjainak csak egy száma miatt, gátot gyorsan nem vethet. Elismerjük azt, hogy városunk összes lakossága megtett maga részéről mindent, a mi erejétől csak kitelt, de másfelől szilárd meggyőződésünk az is, hogy ha minden polgár ily nagyterjedelmet öltött vész alkalmával segédkezik is, csak akkor lehet sikeres és üdvös eredményt felmutatni, ha az oltás rendszeresen eszközöltek, ha rend, gyorsaság uralkodik, s ha az egésznek akarata feltétlenül alá van rendelve egy akaratának és belátásának, azért hogy az erők ne elforgácsolva, hanem egy pontra irányozva működjenek. Hogy tehát városunkat egy netaláni második ilyeszerű súlyos csapástól megóvhassuk, teljes bizalommal fordulunk városunk polgáraihoz s a fiatalasághoz: miszerint mindenki, kit kora és egészsége csak enged egyetlünk zászlója alá sorakozzék.

Egyetlünk jelszavát: „Mindnyájan egyért, s egy mindnyájunkért“ mindenki át kell hogy értsé, át kell hogy érezze, hogy ha szükség úgy kívánja, városunk javára áldozhassa fel egész erejét, szeretetét, mindenét, szívét és véréit. E nagy jelentőségű elhatározás, e magaslatos lelkesedés vezérelni minden önzértes egyént, mert ha városunk lakossága nemes hűvvel, igazi lelkesedéssel s kitartó akarattal karolja fel a minden irányban áldásos intézményt: a rendszeres tűzoltászatot, úgy bizonyára a buzgalom meg fogja teremni gyümölcsét.

Rajta! karoljuk fel a tűzoltászatot buzgalommal s ápoljuk áhatatosan. Fel! percznyi tévovázás nélkül, tegye mindenki életelemévé, eszményévé a tűzoltászatot; igyekezzék mindenki a nemes gyümölcsöket hozó tűzoltóegyletbe azonnal beállni, abban szorgalmasan foglalkozni s mennél számosabb ily célú működöt szerezni, mert csak a nagy csapatok kikerülésével lehet városunk hatalmas, s ez uton örizzük meg erejét, nagyságát és tekintélyét.

Deák Pál,
főparancsnok.
Münster Ede,
segédtitiz.

A dévavideki csapások.

(Golubáci legyek Déva vidékén. Tűzvész Szántóhalman. Dévai hölgyek által tervezett tavaszi mulatság a tűzkárosultak javára. Jégeső.)

A golubáci (kolubáci) legyek husvéti ajándékul Déva vidékét is ellepték s több házi állat, különösen bivaly esett már támadásuknak áldozatul. Piskin túl azonban nem igen mutatkoztak s főtárolkodási helyük a Cserna, Maros és Strigy vidéke, hova a nagyheti erős szél szállítá el őket. Husvét szombatján Szántóhalma nevű kis faluban, Dévától egy negyed órányira szintén tűzvész pusztított, hova a dévai tűzoltók azonnal készségesen kihajtottak s a legnagyobb önfeláldozással működtek a helyszeg megmentésén. Többen égési sebekek s elgyúlt ruhával tértek vissza, de azért 15 ház lett a nagy szélben a lángok martaléka.

Jelenleg előkelő hölgyek fáradoznak egy május 7-én rendezendő májális létrehozásán, melynek tiszta jóvedelme a tűzkárosultak javára van szánva.

F. hó 26-án esti 9—9 óra között a korábbi tropicus hőség (20° R) után erős vilámlás és dörgés közt hirtelen zápor kíséretében a jég is meglátogatta vidékünkét. Apró

dió nagyságban zuhogott határunkra, honnan azonban már reggelre elolvadt. A szobába bevitt darabok sokáig tartották magukat, rendkívül tömöttek voltak s szép körkörös szerkezetet mutattak. A kár most alig határozható meg, de nagy valószínűséggel jelentékeny lesz, minthogy az erős fejlődésnek indult növényzetet legzsengőbb állapotában találta.

Törvényszéki csarnok.

A helyi királyi törvényszék folyó hó 29-én három végvárgyalást tartott. Elsőben előülő volt Nesztor János, kettőben Papp Leontin; bírák Horváth Kálmán és Veres Ákos. A kir. ügyészséget képviselte kir. alügyész Bodor László.

I. Silimon Togyer tramjeri földmívelő, 1874. évi husvét táján már elhalt Vajda Vaszilika társaságában, Eliás és Schlesinger-czégnek felső-belényesi határon volt barokjába betörtek és onnan több szerszámot elloptak. Ugyanazon év június 20-án vádolt előbb említett társa és elhalt Vajda Petra, Vajda Flora és Vajda Indrójel együtt ismét a barokba mentek és egy kőcsövű löfegyvert loptak. E napon éjjel haromszor is a barokba törtek, ezuttal azonban Gallo di Antonio, ki ott őrző volt, észrevette tetteseket és fejszével elejökbe állott. Ekkor Silimon Togyer Gallo di Antonio háromszor megütötte, karát eltörte, mire ez elfutott. Ezután vádolt és társai több tárgyat elsajátítottak. Ügyész kérte, hogy a törvényszék vádlottat saját beösmérése alapján rablás büntényért életfogytiglani börtönrre ítélje. A törvényszék vádlottat rablás büntény vádjá alól felmentette és lopás, valamint súlyos sértési büntényért 1 és fél évi, havonként két börtöl szigorított börtönrre ítélte. A királyi ügyészség felhívást bejelentette. Védő volt ügyvéd Benel Ferencz.

II. Vádlottak: Fenesán Indrój és Tyivorán Jakab, kolozsmonostori lakosok és szeszgyári vámfelügyelők, 1875. nov. 6-án több esmeretlen katonát rajtakaptak szeszcsempészen s minthogy ezek megfutamodtak a város felé, üldözték. E közben Farkas A. gazdászati tanítéztí tanuló több társával szembe jövé, az üldözöket felszólították, hogy a járdát ne foglalják el, mire a vámfelügyelők és ifjak között szóváltás eredt s ebből kifolyólag Fenesán Indrój Farkas A.-t egy bottal oly erősen ütötte orra, hogy az orcsont eltört, egyszersmind 20 napnál tovább tartó egészségbeli háborítás származott; Tyivorán Jakab ugyanakkor Josa Demokoson ejtett könnyű sértést. Ügyész első vádlottra súlyos testi sértés büntényért 3 havi börtönt, másodikra áthágásért egy havi fogságot kért. A törvényszék első vádlottat 2 havi börtönrre, másodikikat 14 napi fogságra ítélte, mely ítéleten felek megnyugodtak. Védő volt dr. Isaku Aurél.

III. Vádlottak: Pál János, Bagaméri István és Egyed Sándor. A vád szerint 1874. aug. 6-án fennebb nevezettek, több külvárosi földmívelő a Pihál vendéglőjében söröztek, miközben veszekedés, majd verekedés fejlődött ki. A minek folytán szétörték a székeket és Kiss Jánost, ugyszintén Szalma Mártont súlyosan megsértették. Ügyész Pál Jánost és Bagaméri Istvánt súlyos testi sértés büntényért 6 havi börtönrre, Egyed Sándort testi bizonyság elleni áthágásért 1 havi fogságra kérte ítélni. Törvényszék előbbieket 2—2 havi börtönrre, utóbbit 14 napi fogságra ítélte, mely ítéleten felek megnyugodtak.

Nyilvános köszönet.

Tekintetes szerkesztő ur! Közelebből a dévai realskola néhány növendékével s Éder Géza kántárrammal, rendes gyakorlatunkhoz képest, Hunyadmegye területén több kirándulást tettünk, hogy a természet kincseit s megyénk történeti nevezetességeit a hely színén és előfordulási körülményekkel együtt mutathassuk be s a természet szeretetét és a szülőföld iránt való ragaszkodást annál hathatósabban felélesszük lelkeinkben. Így jártuk rendre e f. hóban Nagygányait, csertési kir. kohót, Piskit, Tordos kőorszáki telepét, Babolnát, a kies Rápoltot és Arany kettős vármadarányával.

Minthogy pedig szegényebb sorsu tanítványaink a kirándulásoknak különben mérsékelt költségeit sem volna képesek hordozni s a kellő alap híjában meglennének fosztva azok jótéteményétől, ha egyes tanügy-barátok s érdeklődő szülők szives vendégszeretete és áldozatkészsége lehetővé nem tenné, hogy kivétel nélkül minden tanuló részeseit benne az ilyen vándorítók tenulásaiban; kedves kötelességemnek ismerem mindazon tisztviselőknak, birtokosoknak, lelkészeknek, tanítóknak és dévavárosi szülőknek, kik utazásunkat bármilyen tekintetben sikeresitni sziveskedtek, a nyilvánosság előtt is, az iskolágyt iránt tanusított eme meleg érdeklődésükért magam és illető tanítványaim nevében hálás köszönetünkkel kijelenteni.

Déva, 1876. ápril. 27-én

Téglás Gábor,
kir. realtanár,

Adakozások

a kolozsvári tűzkárosultak részére.

(Folytatás.)

A helybeli tűzkárosultak javára f. hó 29-én adakoztak:

Lakatos-üveges egyesültsárság 15 frt.
Boocz Lajos miniszteri szénist ifj. Fülöp
Elek ur által 2 frt. K. Pap Miklós fia
gyűjtése: id. Bodor Pál 2 frt, Kántor Endre
1 frt 50 kr, Nagy Róza 1 frt, Borbély
Karolina Segesvárról 200 fr, Módi Mihály
udvari legény 1 frt, Prohász János 2 frt.
„Victoria“ hivatalnokok Debrőzről
bőll: Csanádi Ödön 5 frt, Dveczky Mihály
3 frt, Vincze Victor 1 frt, Jóncazi László
1 frt, Csokonai Imre 1 frt, Trák Lajos
kr, Kolozsvárról: Balla Pál 1 frt, Bogá
Károli 1 frt; e gyűjtés összege 224 fr.
Külmagyar tizedi gyűjtése Bal
Sándor és Bányai József uraknak.

Bányai József 5 frt, Bal Sándor 3 frt,
Máté György 3 frt, Kaposi Mór Frigyes
frt, Vámosi György 1 frt, Előéri János
frt, Ternér Fiderika 2 frt, Tó Tamásné 50
kr, Szilágyi Bálint 2 frt, Ince József 1 frt,
Weinhold Nándor 1 frt, Patak Jánosné 50 kr,
Feszt József 1 frt, Weisz József 3 frt,
ösv. Silling Jánosné 10 frt, Kácsányi Tivadar
1 frt, Szentjánosi Ferencz 1 frt, Malom
Zsigmond 5 frt, Ince Mihály 5 frt, Hánt
Sámuel 1 frt, Ruzicska Béla 1 frt, Kám József
50 kr, Fazakas József 2 f, ösv. Blaya
Gyögné 50 kr, Gáll Simon 0 fr, Cheller
József 5 frt, Bertha Mihály 2 fr, Valási
1 frt, Grün Salamon 3 frt, ösv. ersch Farkas
né 50 kr, Szász Gerő 10 frt, Igy Péter 2
frt, Szabó Samu tanár 5 frt, Minár Lajos 2
frt, Bruzer István 1 frt, Blomuel 1 frt,
Kunischek Ignác 30 kr, Kona József 5
frt, Benő Sándor és neje 5 frt, ösv. Gáll Pál
né 20 kr, Szépvízi Jakab Márta 30 kr, ösv.
Szász Lőrinczné 1 frt, Ungtkies Gyula 1
frt, Hütter Alajos 20 frt, Heim Vilmos 5 frt,
Krampera János 1 frt 50 kr, Konrad Ede 2
frt, Pietsch János 50 kr, Krbek 1 frt, Romer
Márton 2 frt, Hudijma Mihály 1 frt, Fril József
1 frt, Fleischman Dávid 1 frt, Susek Károly
1 frt, Balás Mihály 2 frt, ernádné br.
Radák Mari 25 frt, Herman Mily 50 kr,
Gerei Sámuel 40 kr, Tamási János 1 frt, Li-
bánsky Ferencz 2 frt, Fodor Jánosné 50 kr,
Deutsch Izrael 5 frt, Philip Emanuel 2 frt,
Káteró Márton 2 frt, Grün R. 1 frt, id. László
Antal 1 forint, László Ferencz 50
krajczár, Mészáros József 1 frt, Nagy
Antalné 2 frt, Benő József 40 krajczár, ösv.
Bothos István 1 frt, Wuth Benold 5 frt,
Kömöcsi József 1 frt, Raimond 1 frt, dr. Goth
Manó 3 frt, Pais István 10 kr, iv. Osztián-
né 60 kr, Visteneán György 80 fr, Boga Ist-
ván 1 frt, Valentin postás 30 fr, Moldován
Miklós 30 kr, id. Kilin Boldizsár 1 frt, Bene
Imre 50 kr, Muci Lila 30 kr, Kvács József-
né 10 kr, Fodor István 30 kr, Pó Jánosné 1
frt, Orosz András 50 kr, Szentgygyi Lajos
1 frt, Gyarmathy József 1 frt, Kőcsi Szabó
István 1 frt, Vas Zsigmond 2 frt, Friedmán
Antal 1 frt, Ignác Zobel 2 frt, ösv. Nagy
István 50 kr, Akeszman János 1 frt, Kolozsvári
Sámuelné 2 frt, Herman János 20 kr,
Udvári Márton 50 kr, Székely Lára 1 frt,
Kiss János 50 krajczár, Békési Szabó Mihály
1 forint, ösv. János Gyögné 0 krajczár,
ösv. Nagy Gyögné 1 frt, Nagy György 1
frt, Albert István 1 frt, Zágoni Sábó István
1 frt, Gáll Mihály 3 frt, Szalma György 1
frt, id. Hatházi István 5 frt, Robiski Ignác
1 frt, Csizsér György 20 kr, ösv. Gáll An-
drásné 1 frt, Rauschman C. 2 frt 0 krajczár-
ben, Benedek Áron 1 frt, Szabó János 5 frt,
ifj. Andrásfösky János 5 frt, Szabó Jánosné
Efraim 10 frt, Andrásfösky Samu 1 frt, And-
rásfösky nővérek 40 frt, Sz. Péter 1 frt, Ná-
udvari Márton 30 frt, Szabó József 50 kr,
Bothos Ferencz 1 frt, Gombos Mihly 1 frt,
Boldizsár Mihály 1 frt, Butyka Mós 1 frt,
Butyka András 50 kr, Varga Pál 50 kr,
id. Tárkányi György 1 frt, Butyl György
50 kr, Butyka János 30 kr, Kiss Ártón József
fia 40 kr, Szöllösi Ferencz 30 fr, Kóhal-
mi Szabó Márton 20 kr, Bányai Gyor 1 frt,
Muci Sámuel 1 frt, Benedek Ferer 3 frt,
ösv. Dicz Jánosné 2 frt, Hajdu Bált 1 frt.
E gyűjtés összege 332 frt 30 r, éster-
mészeti könyvöradományok, melyek
később közöltetnek.
Ezen kívül természetben domá-
nyoztak:

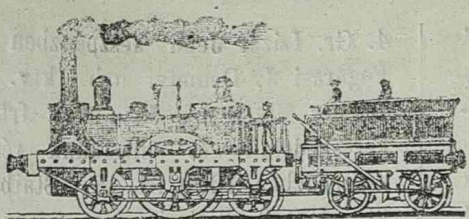
Medgyesi Józsefné 1 darab szőnye, ösv.
János Józsefné 1 kenyér, Feuchting Ignác-
né fél mázsa finom liszt, ennek szőlője Szil-
lágyi Bori 20 kr, ösv. Sárosi Mihály 6 ku-
pa tej, Méra közséje 54 kenyér, Vass Fe-
rencz fényképész egy nagy kosár phanemű,
Bodor Antalné 10 darab ruhanemű, fazakas-
mester Simsik Antal két nagy fazék usos étel
és 2 kenyér, Bán Istvánné 10 kenyér, Bernát
Albertné 4 darab füstös szalona és füstös
oldal, Somlyai Lászlóné 2 veder guly,
plival, dr. Brandt Józsefné 2 kenyér, László-
lovsky Sámuel timár 3 főtt sonka és 1 ke-

MENETTERVE

a személyszállító vonatoknak.

Érvényes 1876. május hó 15-től.

Budapesti idő.

FAHRPLAN

der Züge für Personenbeförderung.

Giltig vom 15-ten Mai 1876.

Budapester Zeit.

Fővonal: Nagy-Váradi—Brassó.				Hauptbahn: Grosswardein—Kronstadt.			
Nagyvárad—brassói irány		Brassó—nagyvárad irány		Richtung Grosswardein—Kronstadt		Richtung Kronstadt—Grosswardein	
Távolság Kilométer	Elérkezési idő	Távolság Kilométer	Elérkezési idő	Távolság Kilométer	Elérkezési idő	Távolság Kilométer	Elérkezési idő
Nagyvárad—brassói irány				Brassó—nagyvárad irány			
Budapest	Elind. Abf.	7.30	6.3	Brassó (Kronstadt)	Elind. Abf.	11	—
Cegléd	"	10.10	9.18	Botfalva (Brenndorf)	"	11.34	—
Püspök-Ladány	"	2.22	2.10	Földvár (Marienburg)	"	12	—
Nagyvárad	Érk. Ankft.	4.32	5.21	Mogyorós (Nussbach)	"	12.25	—
(Grosswardein)	Elind. Abf.	4.58	6.30	Apáca	"	12.49	—
24 Fugyi-Vásárhely	"	5.18	6.59	Agostonfalva	"	1.37	—
24 Mező-Telegd	"	5.43	7.47	Alsó-Rákos	"	2.8	—
35 Élesd	"	6.8	8.21	Homoród (Reps)	"	3	—
47 Rév	"	6.35	9.14	Kacsa (Katzendorf)	"	3.25	—
60 Brátka	"	7.4	9.50	Benne (Mehburg)	"	3.56	—
70 Bucsá	"	7.26	10.20	Erked	"	4.27	—
81 Csucsá	"	7.54	11.10	Héjasfalva	"	5.20	—
103 Bánffy-Hunyad	"	8.45	12.24	Segesvár	Érk. Ankft.	5.46	—
125 Sztána	"	9.9	12.54	(Schässburg)	Elind. Abf.	6.6	—
125 Egeres	"	9.37	1.36	Dános	"	6.36	—
141 Magyar-Gorbó	"	9.53	1.54	Erzsébetváros (Elisabethstadt)	"	7.8	—
141 Magyar-Nádas	"	10.10	2.15	Eczel (Fetzelndorf)	"	7.27	—
153 Kocsárd	Érk. Ankft.	10.31	2.41	Medgyes (Mediasch)	"	8.12	—
(Klausenburg)	Elind. Abf.	10.49	3.26	Kapus	Érk. Ankft.	8.37	—
165 Apahida	"	11.17	4.9	Mikeszása	Elind. Abf.	9.7	—
170 Kolozs-Kara	"	11.31	4.25	Hosszú-Aszó (Langenthal)	"	9.37	—
189 Virágosvölgy	"	12.30	5.25	Balázsfalva (Blasendorf)	"	9.58	—
204 Gyéres	"	1.10	6.25	Karácsonfalva	"	10.35	—
221 Kocsárd	Érk. Ankft.	1.50	7.15	Tövis	Érk. Ankft.	10.56	—
228 Maros-Ujvár	Elind. Abf.	2.2	7.40			11.38	—
228 Felvincz	"	2.12	7.52				—
242 Nagy-Enyed	"	2.21	8.4				—
255 Tövis	Érk. Ankft.	2.48	8.57				—
		3.12	9.30				—
Szárnnyvonalak.				Flügelbahnen.			
Kocsárd		Maros-Vásárhely		Kapus		Nagy-Szeben	
Maros-Vásárhely		Kocsárd		Nagy-Szeben		Kapus	
20 Kocsárd	Elind.	2.20	—	20 Kaps	Elind.	7.10	—
20 Kecze	Abf.	2.45	9	20 Nagy-Selyk	Abf.	7.39	—
20 Maros-Ludas	"	3.27	25	25 Ladamos	"	8.10	—
35 Maros-Bogát	"	3.36	41	25 Vizakna	"	8.42	—
35 Csapó-Radnót	"	4.20	41	35 Nagy-Szeben	Érk.	9.3	—
52 Nyárád	"	5.8	60	45 (Hermanstadt) Ank.		45	—
60 M.-Vásárhely	Érk.	5.30	60				—
	Ank.						—
Tövis		Gyulafehérvár		Gyulafehérvár		Tövis	
Gyulafehérvár		Tövis		Tövis		Gyulafehérvár	
20 Tövis	Elind.	6.30	12.8	20 Arad	Elind.	6.15	4.5
20 Gy.-Fehérvár	Érk.	7.10	12.48	20 Gy.-Fehérvár	Érk.	6.7	2.12
	(Karlsburg) Elind.	9.23	1.19		(Karlsburg) Elind.	8	2.41
	Arad Érk. Ank.	8.30	11.50		Tövis Érk. Ank.	8.40	3.22

Jegyzetek. A ☐ ke-
retbe foglalt számok az es-
ti 6 órától bezárólag reg-
geli 5 óra 59 percig tartó
éji időt jelentik.
Mindannyi személy és
vegyesvonattal I. II. III.
és IV. kocsi-osztályu uta-
sok szállíthatnak.

(175)

Csatlakozások.

Nagyváradon: az 1. sz. személy vonat a tiszta v. v. 201. sz. vonatához Budapestrol.
a 2. sz. személy vonat a tiszta v. v. 202. sz. vonatához Budapestrol.
az 5. sz. személy vonat a tiszta v. v. 203. sz. vonatához Budapestrol.
a 6. sz. személy vonat a tiszta v. v. 204. sz. vonatához Budapestrol.
Gyulafehérvárról: a 201. sz. vegy. v. az I. osztályú vasút 4. sz. vonatához Aradról.
a 202. sz. vegy. v. az I. osztályú vasút 3. sz. vonatához Aradról.
a 205. sz. vegy. v. az I. osztályú vasút 6. sz. vonatához Aradról.
a 206. sz. vegy. v. az I. osztályú vasút 5. sz. vonatához Aradról.

(178)

Pályázati hirdetés.

A naszdói leánynevelde tanítóit állomásra, melyhez 300 frt. o. ért. évi
fizetés, szabad szállás, s 6 öl tűzifára járulék vagyon kötvé. A pályázat határ-
ideje folyó év július-hó 15-kén.

A pályázóknek be kell bizonyítaniuk:

- Hogy az elméleti és gyakorlati tanítóit vizsgát letették.
- Hogy tudják és beszélik a román nyelvet, mely az előadás nyelve, egy
szintén a magyar, vagy német nyelvet.
- Teljes ismerettel kell bírniuk a női kézimunkákról, nemkülönben a
kertészet, s főzésben gyakorlati ismeretséggel legyen.

A pályázók közül az, ki ezen feltételeknek eleget tesz, s jobb bizonyít-
ványokat képes bemutatni, elsőbbségi joggal bír. — A bizonyítványok mellé ke-
resztlevel is mellékelendő.

Ezen állomás három évre ideiglenesen töltendő be, 300 frt. évi fizetéssel,
mely határidő eltelte után az illető tanító véglegesen neveztetik ki 400 frt. évi
fizetéssel s a fenemített járulékok kedvezményeivel.

A naszdóvidéki iskolai alapokat kezelő bizottságnak 1876. április-hó 18-kán,
tartott üléséből.

Elnök:

MOCSILU GERGEL.

Titkár:

MIHALCA TÓMA.

(56)

Dr. LERAS-féle VILSAVAS VAS

(só-vilacs.)

A vas kiegészítő alkotórészt képezi a vérnek. Ha ez elcsúszik, akkor soványodás
következik be, az arcvárád lez, az étvágy alábbval, a vér elvezeti rendszeres
színt. A vér imént megújulására alkalmasnak tartalmú lapdacsok, porok
és magvaknak azon nagy hátránya van, hogy ezek a vasat feloldatlan állapotban
fogadják magukban, s következésképp beteg gyomorral bírók a vasat felszívás-
t. A vilsavas e hátránytól ment, ez tisztá, éltető, izmokat erősítő, mely a vason
kívül vilót tartalmaz; nagyszerű hatást gyakorol a nőkre és fiatal leányokra, kik
gyomorban, sápkórban, vérhiányban és vérszegénységben szenvednek; imént hely-
reállítja a havi tisztulási szabályosságát, a nyálkafolyásokat gátolja, és előmozdítja
a fiatal leánykák és gyermekek növeését; végre étvágyat gerjeszt, elősegíti az emés-
tést és az izmoknak természetes ruganyosságát és szilárdságot kölcsönöz, mert az
mindenekelőtt imént helyreállító és javító gyógyszer.

Főraktár Bécsben Benno Raabe gyógyszerkereskedőnél a Blackstrasseban.

Köszönet: Dr. Hintz G. gyógyszerész úrnál.

(6-*)

Arverezési hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság, az 1876. évi köz-
tétetik, hogy Engber Károly és Paulina esdöttmegehez tartozó zelindeki
malom és szerelvényeinek a telekkönyvi hivatalnál megtekinthető arverezési
tétel mellett eladása, az első határnapon nem sikerülve, máslik határnapon
a helyszínen 1876. május 22-kén reggeli 9 óráig tartó arverezési
melyen a telekkönyvi hivatalnál, vagy Philp Gusztáv végrehajtál megtekin-
hető arverezési feltételek szerint becsán alól is, sőt elkülönítve eladhat.
Az arverezendő gözmalom a zelindeki 1225 telekjav. 1-1 p. sz. sz.
8074 h. r. sz. a. van, de a telek Szelindek község tulajdon, s a becsán
3445 frt. o. ért.

A nagyszebeni királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság, az 1876. évi köz-
27-kén tartott üléséből.

Vaskereskedés! Leszállított árak!

(1-20)

Miután kereskedésem újabb beren-
dezni elhatároztam, van szerencsém a n.
érd. közönséggel, úgy szintén az építési
szándékozókkal tudatni, hogy a felette
felhalmozott vas-szerszám, épület vasalás, konyha eszkö-
zök s több fajta fűző és fűtő kemenczéből álló cik-
keimnek árait, a mai naptól kezdve a nyári
idényre tetemesen leszállítottam, s így egész
tiszteltel felkérem a t. cz. közönséget
engem szükségleteik bevásárlása végett
látogatásukkal megfizetni.

Köszönet, május 1. 1876.

(176)

Vaskereskedés! Leszállított árak!

Vaskereskedés! Leszállított árak!

Éppen most jelent me-
s STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt
kapható:

FALI TÁBLÁK
az elemi rajztanításhoz.

Rajzolta Felméri Mózes.

A használatukhoz szolgáló vezér-fonalat írták Kozma Ferenccs és
Felméri Mózes, sz. kereszturi áll. tanítóképzési árok.
A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium által 1876.
28,924 szám alatt ajánlva. Ára 6 frt.

Postán küldve csomagolás és fuvarlevélért 15 r.

A nevezett művet a saját a legkedvezőbb fogadta. A „Jéptanítók
Lapja” 1875. évi 23. számában, hol a miniszteri ajánlat is közölték, az mo-
datik róla, hogy a tanmenet megállapításában oly helyes pedagógiai
tapintat vezérelte szerzőket, melytől elismeréstünk annál kevesli tagadhatjuk
meg, minthogy a különböző elemi rajztanítási rendszerek nagy tökelegében
annyiak után nem lett volna nehéz eltérnedük. A stigmographiai rajz
kellő méltatása az elemi fokon már magában véve is nagy érdem.
Az átmenet a stigmogr. rajzból a szabadkézi rajzra eléggé előkészítte s tehát em-
oly sokak által betölthetetlennek hitt új a két fokozat között eléggé át van ha-
dalva, a mi által úgy hisszük a stigmogr. rajz legkonokabb ellensé-
le lesznek fejezve. A gyermekek ele szánt mintalapotki a falitáblá-
kig már jelentékeny módszertani haladás van. Mindezek folytán bá s lenne leg-
alább azon egy érdemet elvitatni a Kozmák művétől, hogy az jelenleg be-
pótló és mint ilyen hivatva van jó szolgálatokat tenni a
népiskolai rajz-oktatás ügyének. Mindezek után melegen
ajánljuk ezen rajztanítási művet népiskoláink számára. A ki-
vitel elég szabatos és izékes. A nyomdai kiállítás pedig Stein J. nyomdájának
becsütelére válik.

A „Székelyi Tantígy” 1875. 17-ik számában részletek ismerteti
közölve egy műszaki tanító tollából, s a többek közt a vezérfonalt az mondja,
hogy „az nem követel művészi tehetséget a tanítótól, hanem megad a tanítvány
megtanítására a részletes utmutatásokat, melyek szerint oly anító is
képes a rajzot sikeresen tanítani, kinek telessége és tanítási képessége
e tantárgyban kiképezni alkalma nem volt.” A ki a stig-
mogr. módszert ismeri, bizonyosan előnyf fog adni ennek a népiskolá-
módszerek felett, s bizonyára érdemül tudja lel táblá-
nak, hogy a rajzoktatást a módszer szerint ezidk. Nagy
reményünk van, hogy így vezetve a rajzoktatást, annak dús sikre-
radhatatlan lesz. Ez életrevaló taneszköz, ha tanítóársaim frében me-
pártolásra talál, nagy lendületet fog adni a népiskolai
rajzoktatásnak.

A „Prot. egyházi és iskolai lapok” mind ugyanezen előnyeit eeli ki e-
nek s melegen ajánlja az érdeklettek figyelmébe, s általában minen in-
zetbe, hol elemi rajztanítással foglalkoznak.

A „Hon” 1875. évi dec. 18-diki számában szintén igen ajálóg isme-
teti. „Az elemi rajztanítás — mondja — nálunk mindaddig csaknem iszárlag az mo-
met minták után történt, s így csak örövendes nyereséget
tekintjük, hogy e téren magyar emberek is tesznek kísérletet, szerzők mo-
szere a stigmographiai, s szabadkézi rajz kombinációjában áll. Szerző az által-
nos pedagógiai elveket megtartják, s mindenek felett az egyszerűre jobban
ügyelnek, mint rendszeres szokott. Nézetünk szerint a módszer teljesen hely-
Szerzők módszerük megvilágítására oly vezérfonalat írtak mely vi-
lágosság és teljesség tekintetében páratlanul áll, s mint pedag-
dogiai munka is kiváló figyelmet érdemel.